

УДК 35.077.6

Булгакова Олена Валеріївна,

канд. екон. наук, доцент,

Донецький державний університет

внутрішніх справ,

м. Кривий Ріг, Україна

ORCID ID 0000-0002-0893-3732

ІННОВАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ

Розвиток паритетних взаємовідносин в системі публічного врядування між органами державної влади та бізнесом залишається актуальним завданням для сучасного українського суспільства, особливо в умовах війни. Загалом партнерство бізнесу і держави сприяє вирішенню соціально значущих проблем в сфері подолання бідності / безробіття та підвищення рівня якості життя, охорона та відновлення екології в цілому та окремих екосистем, які мають суттєвий вплив на здоров'я людини. Метою такої взаємодії для бізнесу є можливість реалізовувати складову соціальної відповідальності через спрямування фінансових та матеріальних ресурсів на підтримку медичної та освітньої сфери, гранти на освітні, соціальні або медичні проекти, розвиток культурної сфери, та інвестувати в екологічно спрямовані технології.

На думку вчених, партнерство держави і бізнесу необхідно розглядати з позиції форм взаємодії. При цьому доцільно виділити три найбільш важливих форми партнерства: економічне партнерство; правове партнерство; організаційне партнерство [1].

Економічне партнерство передбачає здійснення спільної підприємницької діяльності державними органами та підприємницькими структурами, спрямованої на отримання неподаткового бюджетного доходу шляхом використання ресурсів підприємницького сектора [1].

Правове партнерство полягає у спільній організації процесу регулювання підприємницької діяльності з боку держави. Для цього підприємницькі структури можуть брати участь в робочих групах з розробки законодавства, створювати саморегульовані організації із залученням фахівців з органів державної влади, а також використовувати інші форми і методи державного впливу на розвиток бізнесу [1].

Секція 6

Цифрові й екологічні інновації: можливості бізнесу та держави

Організаційне партнерство являє собою різні форми участі представників однієї із сторін у структурних підрозділах іншого боку взаємодії. Наприклад, це може бути, з одного боку, участь представників держави в органах корпоративного управління підприємницької структури, а з іншого – участь представників бізнесу в органах, що впливають на прийняття державних рішень [1].

Громіздкий механізм партнерства держави і бізнесу, який наведено вище, охоплює широкий горизонт взаємовідносин окремого підприємства та складної системи державного управління. Така ситуація зовсім не сприяє швидкості процесів досягнення певного результату та висвітлює існуючий конфлікт, оскільки з одного боку для бізнесу швидкість отримання запланованого результату є критично важливим показником ефективності, а з іншого боку – громіздка та суворо ієрархізована система державного управління через наявність тривалих процедур не здатна забезпечити бажану динаміку відгуку на запити бізнесу, тому і швидкість процесів для державного сектору не є важливо критичним чинником.

Саме тому держава ухвалила в 2017 році «Концепцію розвитку електронного урядування в Україні», в якій зазначено, що «розвиток електронного урядування є одним з основних факторів забезпечення успішності реформування та підвищення конкурентоспроможності країни. Реформа будь-якої галузі в сучасних умовах спрямована на широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності. Адже саме інструменти е-урядування здатні забезпечити значне покращення якості обслуговування фізичних і юридичних осіб та підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування (далі - органи влади)» [3].

Також в цьому документі зазначено що «запровадження електронного урядування є базовою передумовою для розбудови в Україні ефективних цифрової економіки і цифрового ринку та його подальшої інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС (EU Digital Single Market Strategy)» [3].

Потужним драйвером удосконалення системи електронного урядування в Україні є Євроінтеграційні орієнтири, які визначають необхідність імплементації комплексу механізмів відповідно до європейських вимог, зокрема Digital Single Market Strategy for Europe. Позитивним є досить широке використання інструментів електронної демократії (електронні консультації, електронні петиції, електронні звернення, бюджети участі (громадські

бюджети) [2] Українські підприємці намагаються активно опанувати ринки країн ЄС та стикаються зі значною кількістю питань в сфері ведення бізнесу в цих країнах. Тому в цій царині бізнес з одного боку потребує оперативної підтримки з боку державницьких інституцій України, а з іншого потребують можливості активно впливати на загальноєвропейську політику в сфері бізнесу. Тож механізм електронного врядування через запровадження інноваційних інструментів взаємодії бізнесу і держави є тим напрямом, який потребує розвитку.

За даними звіту Міністерства цифрової трансформації за 2023 рік окремих даних, які свідчать про динаміку взаємовідносин між бізнесом та державою. Так, загальна кількість користувачів застосунком «ДІЯ» становило 19,9 млн, що на 1,3 млн більше ніж у 2022 році. Пропонуються більше 30 послуг, що на 13 послуг більше ніж у 2022 році. Щодо користувачів бізнес-представників зафіксовано 226 тис реєстрацій ФОП, 79 тис користувачів автоматично закрили ФОП, більше ніж 6 тис реєстрацій ТОВ. Більше 8 тис бізнесів та державних установ підключили сервіси ДІІ, 15 тис партнерів співпрацюють з ДІЯ [4].

В Україні зберігається високий рівень запиту на користування державними електронними послугами. Наразі 64% респондентів (71% серед чоловіків і 58% серед жінок) відповіли, що за останній рік користувалися принаймні певними послугами. У 2022 році цей показник становив 63%, тож формально зміни - в межах похибки. Проте порівняно з показниками 2020 року (53%) відбулося зростання майже на 11%. Водночас за три роки спостережень рівень некористування знизився з 47 до 33% [5].

Важливим є і гендерний вимір: послугами користувалися 71% чоловіків та 58% жінок. Причому тенденція щодо вищого рівня користування серед чоловіків порівняно з жінками спостерігається серед усіх вікових категорій. Хоча чоловіки більше користуються майже всіма послугами, та найбільший розрив зафіксовано за пунктом «питання особистого транспорту» (серед чоловіків послугами цього типу загалом користувалися 30%, серед жінок - 9%) та (меншою мірою) у користуванні Дією (58% чоловіків проти 45% жінок). В контексті глобальних цілей України щодо подолання гендерних розривів та стереотипів у рамках кампаній з просування електронних державних послуг доцільно також робити акцент на гендерному компоненті, який підкреслює універсальну доступність до електронних державних послуг для жінок і чоловіків [5].

Секція 6

Цифрові й екологічні інновації: можливості бізнесу та держави

Слід звернути увагу, на те що зараз діяльність успішного бізнесу складно уявити без використання електронних інструментів ведення бізнесу та побудови бізнес процесів. Проте низький рівень розвитку загального електронного документообігу стає суттєвою перешкодою в гармонізації процесів взаємодії бізнесу та органів державного врядування. Саме тому необхідно приділяти більше уваги формуванню єдиної інтегрованої системи електронного документообігу, яка має охопити всі сфери взаємодії між громадянами та державною на всіх рівнях такої взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Узунов Ф. В. Види взаємодії бізнесу з органами державної влади та управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 8. URL : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=611>
2. Сенишин О. С., Ільків Н. В., Угольков Є. О. Стратегічні напрями взаємодії бізнесу, громадських організацій і держави в часи динамічних змін. *Економіка та Суспільство*. 2023. Вип. 56. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3042/2963/>
3. Концепція розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text>
4. Понад 30 послуг у Дії та розвиток Defence Tech: головні досягнення Мінцифри за 2023 рік / Урядовий портал : офіційний вебсайт. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/ponad-30-posluh-u-dii-ta-rozvytok-defence-tech-holovni-dosiahnennia-mintsyfry-za-2023-rik>
5. Думки і погляди населення України щодо державних електронних послуг: аналітичний звіт. Київ, 2024. URL : <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-01/infographic-e-services-use-in-ukraine-2023.pdf>